

Mobning

Knap hvert fjerde FOA-medlem har inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning. Undersøgelsen viser desuden, at der er sammenhæng mellem mobning og vurderingen af arbejdsmiljøet, stress, højere sygefravær og mindre arbejdsglæde.

Spørgsmålene blev stillet til FOAs medlemspanel i perioden 19. januar til 31. januar 2017, hvor i alt 4.653 medlemmer svarede på spørgsmålene om mobning på arbejdspladsen.

Hovedkonklusioner

- **Knap hver fjerde er blevet mobbet inden for det seneste år:** 1 procent har oplevet det dagligt; 3 procent ugentligt; 4 procent månedligt, mens 15 procent har oplevet det sjældnere.
- **FOAs medlemmer mobbes oftere end danske lønmodtager generelt:** 23 procent af FOAs medlemmer svarer, at de inden for det seneste år har været udsat for mobning på arbejdspladsen. Til sammenligning viser Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø tal fra 2016 (NFA), at det tilsvarende kun gør sig gældende for 12 procent af de danske lønmodtagere generelt.
- **Færrest udsættes for mobning i Pædagogisk Sektor:** I Pædagogisk Sektor er 16 procent blevet udsat for mobning, i Kost- og Servicesektoren er det 19 procent, i Teknik- og Servicesektoren har 24 procent oplevet det, mens andelen er 25 procent i Social- og Sundhedssektoren.
- **De mobbede føler sig mere stressede:** 15 procent af dem, som ikke er blevet mobbet, føler sig i høj grad stressede. Blandt dem, der er blevet mobbet, er andelen 33 procent.
- **De, der har oplevet mobning, føler mindre arbejdsglæde:** 28 procent af dem, der er blevet mobbet, er helt enige i, at de er glade for at gå på arbejde hver dag. For dem, der ikke er blevet mobbet, er andelen 49 procent.
- **Højere sygefravær blandt dem, der er blevet mobbet:** Blandt dem, som har oplevet mobning, var 45 procent sygemeldt i mere end 7 dage i løbet af 2016. For dem, der ikke er blevet mobbet, var den tilsvarende andel 33 procent.

KONTAKT Notat udarbejdet af:
FOA Politik og Analyse

Katrine Bonde Nielsen
Tlf. 46 97 23 85

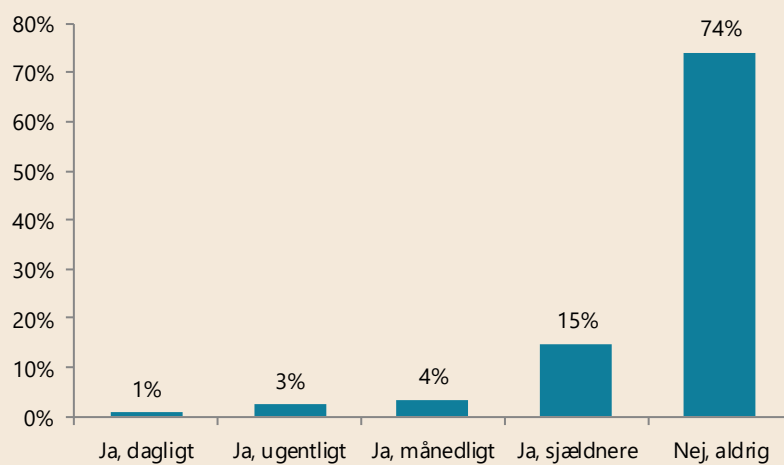
Tanja Aaby Toftlund
Tlf. 46 97 23 16

- **Sammenhæng mellem mobning og ønsket om jobskifte:** 25 procent af dem, der har været udsat for mobning, overvejer at søge væk fra deres arbejdsplads. Tilsvarende overvejer 10 procent at søge væk fra deres arbejdsplads, hvis de ikke er blevet mobbet.
- **Sammenhæng mellem forebyggelse og mobning:** Jo højere arbejdspladsen prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer, jo mindre er andelen, der udsættes for mobning.

Knap hver fjerde udsættes for mobning på arbejdspladsen

Figur 1 viser omfanget af mobning på arbejdspladsen blandt FOAs medlemmer. Som det fremgår, er 1 procent i løbet af det seneste år blevet mobbet dagligt; 3 procent er blevet det ugentligt; 4 procent månedligt, mens 15 procent har oplevet det sjældnere. Samlet set er 23 procent blevet mobbet på arbejdspladsen inden for det seneste år.

Figur 1. Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?

Antal svar: 4.653

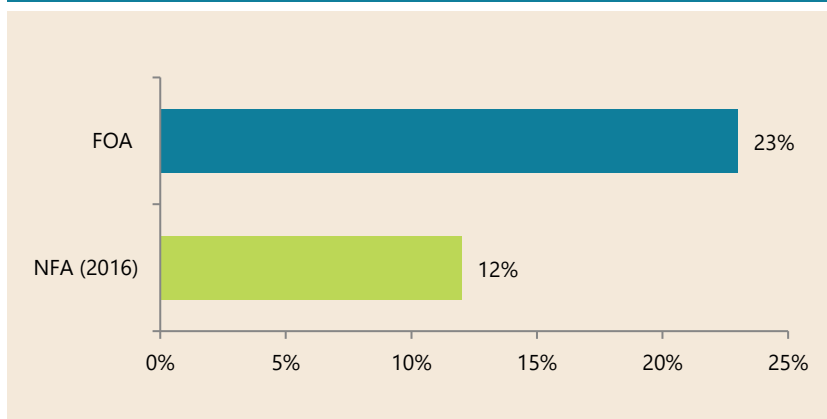
Kategorien "Ved ikke" udgør 4 procent, og er ikke vist i figuren.

Spørgsmålsformuleringen anvendt i 2017 adskiller sig fra FOAs tidligere undersøgelser om emnet og kan således ikke sammenlignes tilbage i tid. For at undersøge udviklingen i mobning på arbejdspladsen, stillede FOA i juni 2017 derfor et opfølgende spørgsmål til FOAs medlemspanel, som svarer til en spørgsmålsformulering, der blev anvendt i 2012 og 2015. Denne undersøgelse viser, at der ikke er sket nogen udvikling i omfanget af mobning på arbejdspladsen siden 2012.

FOAs medlemmer udsættes oftere for mobning på arbejdspladsen end danske lønmodtagere generelt

I figur 2 sammenlignes resultatet af FOAs arbejdsmiljøundersøgelse med NFA's tal for danske lønmodtagere generelt. Ifølge NFA's tal fra 2016 har 12 procent af danske lønmodtagere været udsat for mobning på arbejdspladsen indenfor det seneste år, mens 23 procent af medlemmerne i FOAs egen undersøgelse svarer dette. FOAs medlemmer udsættes altså oftere for mobning, hvilket i øvrigt også bekræftes af NFA's egen undersøgelse, som viser, at procentsatserne for flere af de medarbejdergrupper, som FOA typisk repræsenterer (fx social- og sundhedspersonale, rengøringsassistenter, køkkenmedarbejdere m.m.) ligger højere end for lønmodtagerne generelt.

Figur 2. Andel, der inden for de seneste 12 måneder har været udsat for mobning på deres arbejdsplads sammenlignet med NFA (2016)

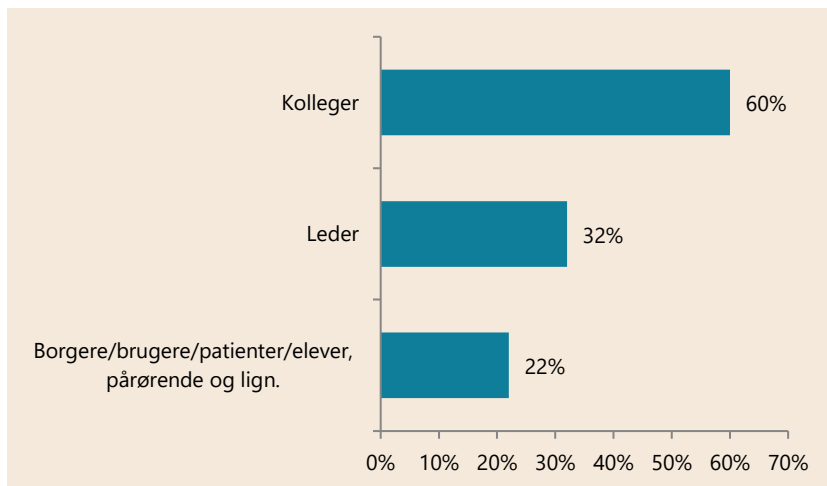

Andelen, der har været udsat for mobning er konstrueret ved at sammenlægge andelen, der har svaret "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere". Sammenligningen med NFA skal tages med det forbehold, at NFA i tilknytning til spørgsmålsformuleringen har angivet følgende definition af mobning, som er udeladt i FOAs undersøgelse: "(Dvs., når én eller flere personer regelmæssigt og over længere tid – eller gentagne gange på grov vis – udsætter én eller flere andre personer for krænkende handlinger, som vedkommende opfatter som sårende eller nedværdigende)". Endvidere har medlemmerne i FOAs undersøgelse i modsætning til i NFA's undersøgelse haft mulighed for at svare "Ved ikke".

Det er oftest kolleger, der står bag, men også ledere og borgere mobber

I en opfølgende undersøgelse, udført via FOAs medlemspanel i juni 2017, er det undersøgt, hvem der står bag den mobning, som medlemmerne udsættes for på arbejdspladsen. 60 procent af de medlemmer, der inden for de seneste 12 måneder har oplevet mobning på arbejdspladsen, svarer, at det var kolleger, der stod bag mobningen. 32 procent svarer, at det var en leder, mens 22 procent svarer, at den eller de personer, der udførte mobningen, skal findes i kategorien bestående af borgere/brugere/patienter/elever, pårørende og lignende.

Figur 3. Hvem er det, der mobber?

Spørgsmålet er stillet i en medlemsundersøgelse udsendt juni 2017 og lød: "Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning, mens du var på arbejde?" "Ja, fra kolleger; Ja fra en leder; Ja, fra borgere/brugere/patienter/elever, pårørende og lign; Nej, aldrig; Ved ikke." Medlemmerne havde mulighed for at angive flere svarmuligheder, hvorfor procenterne ikke summerer til 100. Antal svar: 666. (3.549 svarede "Nej" og 122 svarede "Ved ikke". Disse svar er ikke medregnet og vist i figuren)

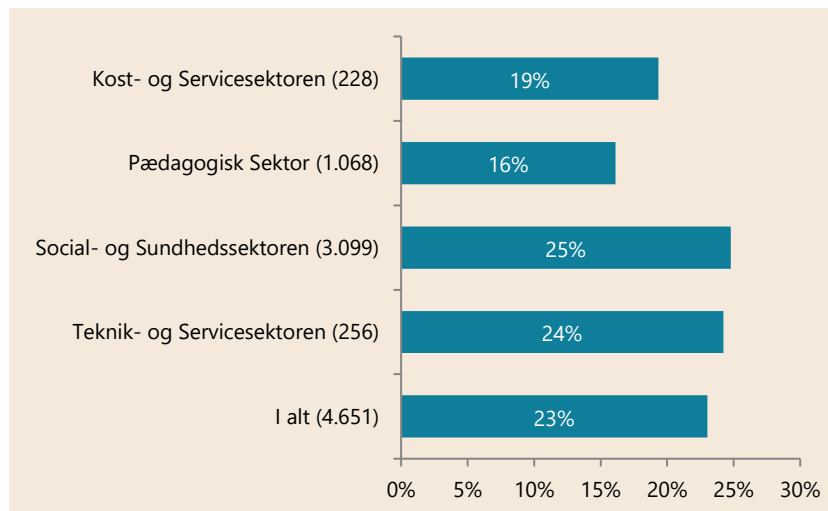

Færrest udsættes for mobning i Pædagogisk Sektor

Når man ser på mobning på tværs af sektorer, finder man, at 16 procent har været udsat for mobning i Pædagogisk Sektor, 19 procent har oplevet mobning i Kost- og Servicesektoren; 24 procent i Teknik- og Servicesektoren, mens 25 procent har været udsat for mobning i Social- og Sundhedssektoren. Det fremgår af figur 4 nedenfor.

Det skal dog bemærkes, at der kun er en signifikant forskel mellem Pædagogisk Sektor og de øvrige sektorer. Dermed udsættes ansatte i Pædagogisk Sektor i mindre grad for mobning end ansatte i de tre øvrige sektorer.

Figur 4. Andel, der inden for de seneste 12 måneder har været udsat for mobning på deres arbejdsplads. Fordelt på sektor.

Antal svar: 4.651

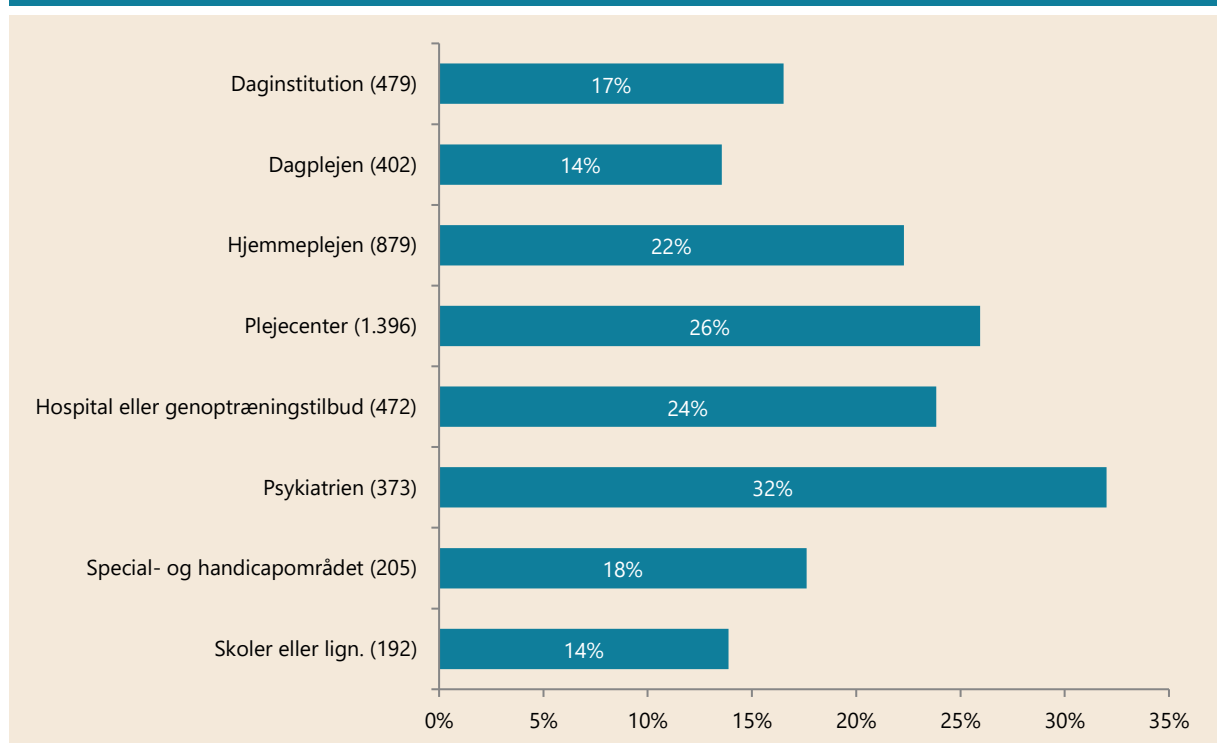
Andelen, der har været udsat for mobning, er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere" i spørgsmålet: Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?

Flest oplever mobning i psykiatrien, på plejecentre og hospitaler

Det er blevet undersøgt, på hvilke arbejdssteder medlemmerne oftest er blevet udsat for mobning. Figur 5 viser, at ansatte i psykiatrien, på plejecentre og på hospitaler og genoptræningstilbud udsættes mest for mobning. På disse arbejdssteder oplever hhv. 32 procent, 26 procent og 24 procent mobning.

De, der arbejder med børn, er mindre udsat for mobning end de øvrige medlemmer. Det fremgår ved, at dagplejen, skoler og daginstitutioner er de arbejdssteder, hvor færrest udsættes for mobning. Det ses i figur 5.

Figur 5. Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads? Fordelt på arbejdssted¹

Antal svar: 4.653.

Andelen, der har været udsat for mobning, er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere" i spørgsmålet: Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?

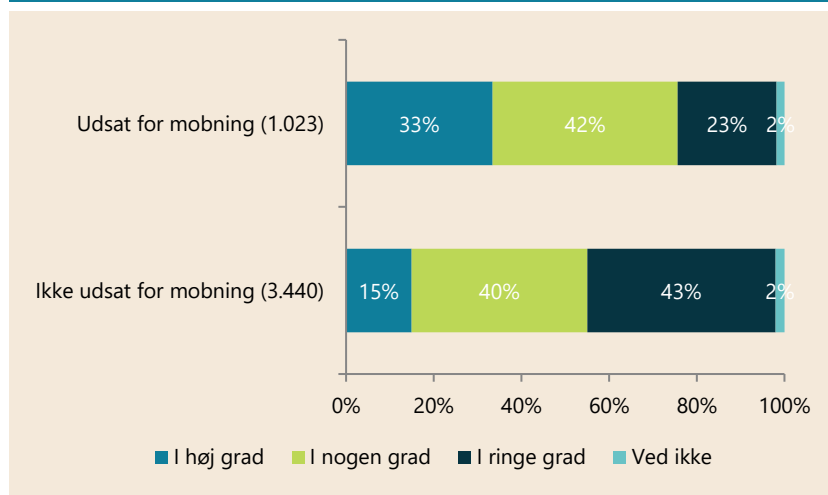
¹ Kategorien "Hjemmeplejen" dækker også over medlemmer, der arbejder hos et vikarbureau. "Psykiatrien" dækker over medlemmer, der arbejder i behandlings- eller distriktpsikiatrien og i socialpsykiatrien, bostøtte, botilbud og lignende.

Stress er mere udbredt blandt dem, der er blevet mobbet

De, der har været udsat for mobning, føler sig i højere grad stressede, end dem, som ikke har oplevet det. Af figur 6 fremgår det, at 33 procent af dem, der er blevet mobbet, i høj grad føler sig stressede. Blandt dem, som ikke er blevet mobbet, er den tilsvarende andel 15 procent

Figur 6. I hvilken grad føler du sig stresset?

Antal svar: 4.653. Heraf svarede 190 "Ved ikke". De er ikke vist i figuren.
Andelen, der har været udsat for mobning, er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere" i spørgsmålet: Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?
Kategorien "I høj grad" er konstrueret ud fra svarmulighederne "I meget høj grad" og "I høj grad", mens "I ringe grad" er konstrueret ud fra "I ringe grad" og "I meget ringe grad".

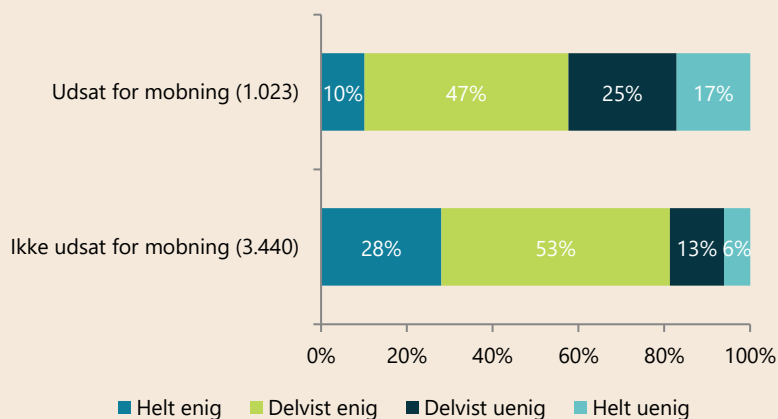
Sammenhæng mellem mobning og arbejdsglæde

Blandt dem, der har oplevet mobning inden for det seneste år, er kun 10 procent helt enige i, at arbejdsmiljøet er godt på deres arbejdsplads. For dem, der ikke er blevet mobbet, er den tilsvarende andel 28 procent. Det ser dermed ud til, at mobning har indflydelse på, hvordan medlemmerne vurderer arbejdsmiljøet. Det fremgår af figur 7.

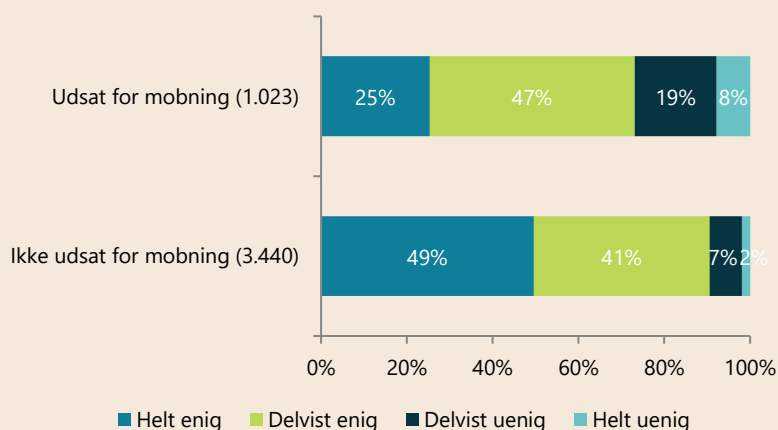
Arbejdsglæden bliver også vurderet lavere af dem, der er blevet mobbet. 49 procent af dem, som ikke har været udsat for mobning, er helt enige i, at de er glade for at gå på arbejde hver dag. Den tilsvarende andel blandt dem, som er blevet mobbet, er kun 25 procent. Det ses i figur 7 nedenfor.

Figur 7. Hvor enig er du i følgende udsagn?

Jeg synes generelt, at arbejdsmiljøet er godt på min arbejdsplads

Jeg er glad for at gå på arbejde hver dag

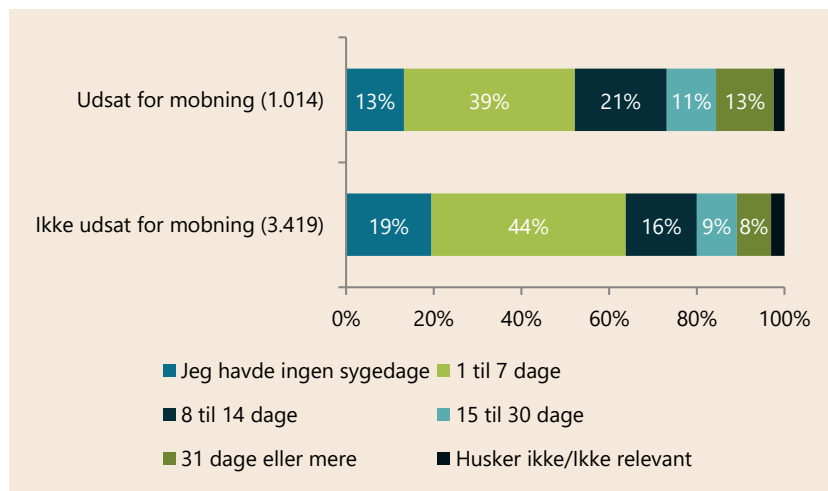

Antal svar: 4.653. Heraf svarede 190 "Ved ikke". De er ikke vist i figurerne. Procenterne summerer ikke nødvendigvis til 100 grundet afrundinger. Andelen, der har været udsat for mobning, er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere" i spørgsmålet: Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?

Sygefraværet er højere blandt dem, der er blevet mobbet på arbejdspladsen

Undersøgelsen viser, at sygefraværet er højere blandt dem, der er blevet mobbet. 45 procent af dem, der har været udsat for mobning, var i 2016 sygemeldt i mere end 7 dage. Den tilsvarende andel blandt dem, der ikke har oplevet mobning, er 33 procent.

Figur 8. Tænk tilbage på hele 2016. Hvor mange arbejdsdage var du da sygemeldt?

Antal svar: 4.622. Heraf svarede 189 "Ved ikke". De er ikke vist i figuren.

Procenterne summerer ikke til 100 grundet afrundinger.

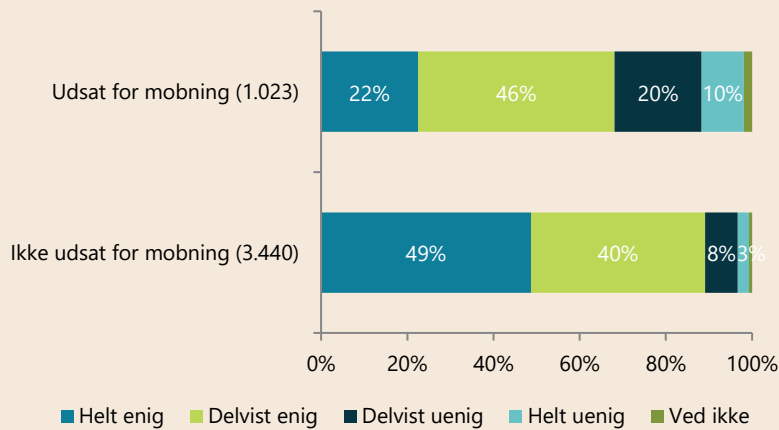
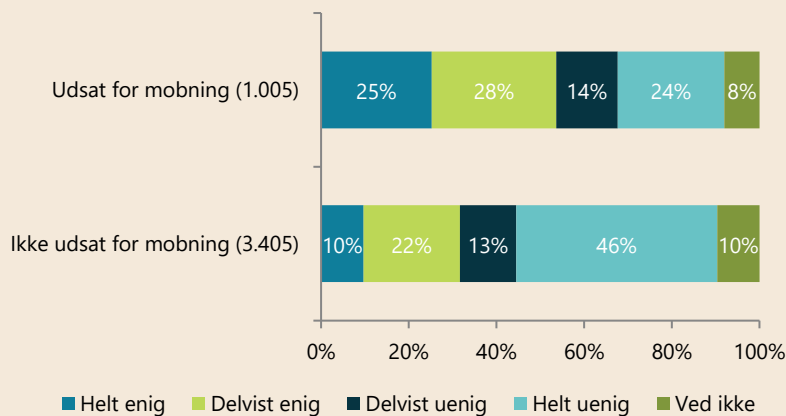
Andelen, der har været udsat for mobning, er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere" i spørgsmålet: Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?

3 procent eller mindre svarede "Husker ikke/Ikke relevant" til spørgsmålet om sygefravær. Andelen fremgår ikke af figuren men indgår i beregningerne.

Medlemmer, der er blevet mobbet, er mindre tilfredse med deres arbejdsplads

Det er også blevet undersøgt, om der er forskel på tilfredsheden med den nuværende arbejdsplads, og overvejelser om at søge væk fra arbejdspladsen, alt efter om medlemmerne har oplevet mobning eller ej. Figur 9 viser, at 22 procent af dem, som er blevet mobbet, er helt enige i, at de er tilfredse med deres arbejdsplads. Den tilsvarende andel for dem, der ikke er blevet mobbet, er 49 procent.

Desuden er der også 25 procent af dem, der har oplevet mobning, som overvejer at søge væk fra deres nuværende arbejdsplads. Blandt dem, der ikke er blevet mobbet, overvejer 10 procent at søge væk.

Figur 9. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?
Jeg er alt i alt tilfreds med min nuværende arbejdsplads

Jeg overvejer at søge væk fra min nuværende arbejdsplads

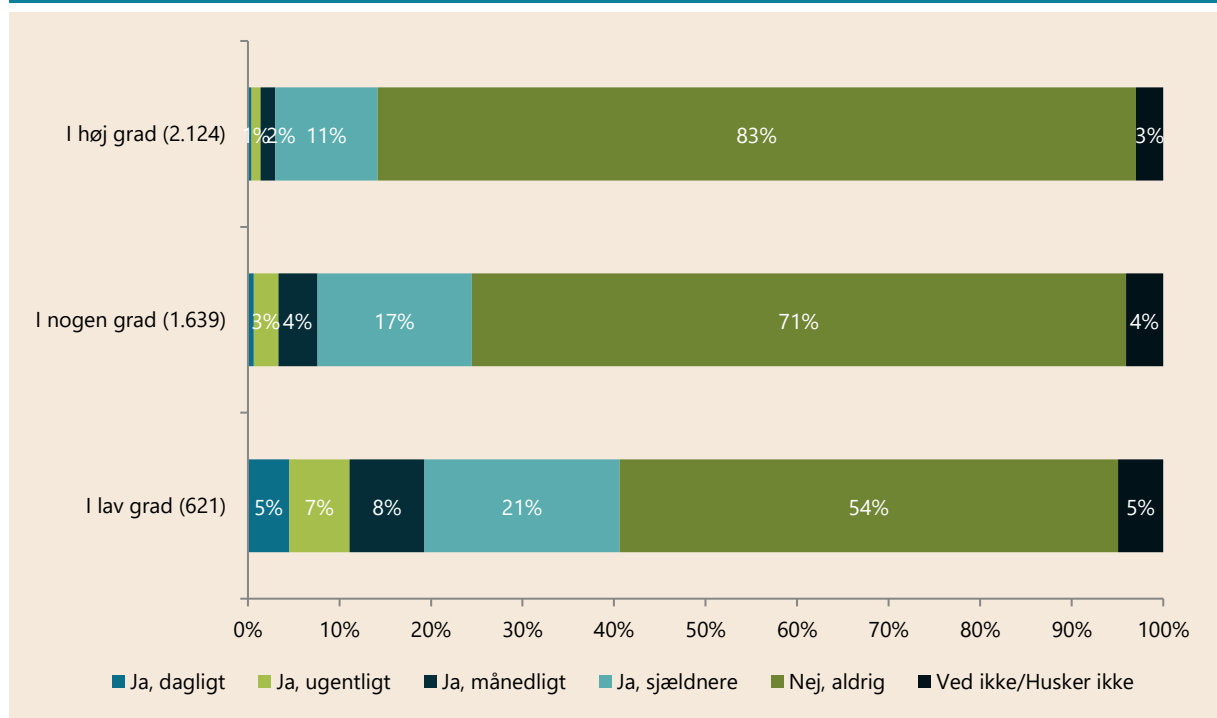
Antal svar: 4.653 og 4.597. Heraf svarede 190 "Ved ikke" til spørgsmålet "Jeg er alt i alt tilfreds med min nuværende arbejdsplads", og 187 svarede "Ved ikke" til spørgsmålet om at søge væk fra arbejdspladsen. De, der svarede "Ved ikke", er ikke vist i figurene. Procenterne summerer ikke alle steder til 100 grundet afrundinger. Andelen, der har været udsat for mobning, er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere" i spørgsmålet: Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?

Mobning er mindst udbredt på de arbejdspladser, der i høj grad prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer

Jo højere arbejdspladsen prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer, jo færre udsættes for mobning. Blandt dem, der vurderer, at deres arbejdsplads i lav grad prioriterer forebyggelse, har 41 procent været udsat for mobning. For dem, der vurderer, at arbejdspladsen i høj grad prioriterer forebyggelse, er den tilsvarende andel 14 procent. Det ses i figur 10.

Det fremgår desuden, at mobning forekommer hyppigere på arbejdspladser, der i lav grad prioriterer forebyggelse. På disse arbejdspladser oplever 12 procent mobning dagligt eller ugentligt. Den tilsvarende andel er 1 procent på arbejdspladser, som i høj grad prioriterer forebyggelse.

Figur 10. Andel, der inden for de seneste 12 måneder har været udsat for mobning på deres arbejdsplads. Fordelt på arbejdspladsens grad af forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer.

Antal svar: 4.653. Heraf svarede 269 "Ved ikke". De er ikke vist i figuren.

Kategorien "I høj grad" er konstrueret af svarmulighederne "I meget høj grad" og "I høj grad", mens kategorien "I lav grad" er konstrueret af svarmulighederne "I ringe grad" og "Slet ikke".

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 19.-31. januar 2017.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en spørgeskemaundersøgelse via FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt én påmindelse til deltagerne. Undersøgelsen vedrørte også andre emner end mobning på arbejdspladsen.

Målgruppen

Målgruppen for denne undersøgelse af medlemmer i job fra FOAs medlemspanel.

Antal besvarelser og svarprocent

11.396 medlemmer blev inviteret til undersøgelsen. Det viste sig, at 106 e-mailadresser var uvirksomme. Det reelle antal inviterede var således 11.290.

5.021 medlemmer, svarende til 44 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist.

41 procent svarede på alle spørgsmål, mens 3 procent afgav nogle svar.

I alt svarede 4.653 medlemmer på spørgsmålene om mobning på arbejdspladsen.

Repræsentativitet

Stikprøven er undersøgt for repræsentativitet på parametrene sektor, tillidshverv og alder. Repræsentativitetsanalysen viste, at Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor er lidt underrepræsenterede, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren er lidt overrepræsenterede. Analysen viste desuden, at unge under 30 og medlemmer i alderen 30-39 er underrepræsenterede, mens medlemmer i aldersgrupperne 50-59 år og 60 år og derover er overrepræsenterede. Stikprøven er repræsentativ på medlemmer i alderen 40-49 år. Medlemmer med tillidshverv (dvs. tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljø-repræsentanter) er overrepræsenterede i stikprøven, mens medlemmer uden tillidshverv er underrepræsenterede.

Vægtning af data

På baggrund af repræsentativitetsundersøgelsen er data vægtet for sektor og alder.

Vægtningen gør, at svarene fra underrepræsenterede grupper får en større vægt i stikprøven, mens svarene fra overrepræsenterede grupper får en mindre vægt. På denne måde sikres, at stikprøven svarer til FOAs erhvervsaktive medlemmer fordelt på sektorer og alder.